

בחדושי אנשי שם מביא בשם האגודה, שי"ב שורות הם כנגד י"ב שבטים, כדי לרמז שעכשיו מותרת לכולם.

בחתם סופר מפרש על פי מה שמובא במסכת יבמות (סג, ב), 'אמר רבא אשה רעה מצוה לגרשה, שנאמר, גרש לץ ויצא מדוך'. והנה לץ במספר קטן הוא גט, וכשתכתוב גט במילואו כזה גימ"ל טי"ת עולה גימטריא עם הכולל 'גרש', והיינו 'גרש לץ', וי"ב אותיות יש בפסוק זה ד'גרש לץ ויצא מדוך' אם מדן חסר וי"ו, וכנגד זה יש י"ב שורות בגט.

★★

במשנה: המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם.

רמז הה"ק ר' מאיר מפרמישלן זי"ע בספר דברי מאיר: "המביא גט ממדינת הים" - מי שרוצה ליתן גט לעולם הזה, לתענוגיו ומאווייו, צריך שיאמר "בפני נכתב ובפני נחתם", שיזכור שלפניו נכתב ונחתם כל מעשיו בעולם הזה לא נבצר ממנו מאומה, והכל נזכר ונפקד, וכמו שאומרים בונתנה תוקף "וחותם יד כל אדם בו".

★★

במשנה: המביא גט ממדינת הים וכו'.

בחתם סופר כתב, דהתנא רצה לפתוח את מסכת גיטין בדבר שאינו פורענות, כי בדרך כלל בגט יש פורענות, ועל כן בחר אופן שהבעל שולח גט לאשתו מחוץ לארץ לטובתה כדי שלא תתעגן.

אף מצא לכך רמז נאה, ש'המביא' בגימטריא 'חן', והיינו להיפך מ'אם לא תמצא חן בעיניו'.

★★

במשנה: המביא גט כו' צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם.

איתא בשם הרבי ר' ברוך ממעזיבון ז"ל (בס' בוצינא דנהורא) בהא דאיתא שעל הפנים של האדם ניכר חטאיו ועוונותיו (עי' בזה"ק פ' אחרי וברמב"ן פ' בראשית ה' ג' עהפ"ס ספר תולדות אדם ובקב הישר פרק כ"ב מענין חכמת הפרצוף).

ורמז לזה יש במשנתנו "בפני נכתב ובפני נחתם" שבפנים של האדם נכתב ונחתם כל מעשיו מצוותיו ועוונותיו.

★★

במשנה: המביא גט וכו'.

הקשו הריטב"א והר"ן בחדושי תנא אהיכא קאי דקתני המביא גט, ותירצו דהתנא קאי על המשנה בפ"א דקידושין דקתני וקונה את עצמה בגט, עיי"ש.

וכתב החתם סופר דמדבריהם חזינן דהיה אצלם הסדר מסכת קידושין קודם מס' גיטין ולא כדכתב הרמב"ם וכן הוא הסדר שבידינו דגיטין הוא קודם קידושין.

והביא דבתוספות יום טוב כתב דהתנא קאי אריש פרק ב' דקידושין דיליף מושלחה שיכולין לשלוח שליח בגט, וכתב דגם מדברי התוספות יום טוב נלמד לסדר גיטין אחר קידושין.

וכתב על זה הרה"ג ר' יצחק אריה ארליך שליט"א בספרו כאריה ישאג דדברי החתם סופר תמוהים, דבתו"ט לא הזכיר דהתנא קאי אריש פרק ב' דקידושין, רק כתב שהבעל יכול לשלוח גט כדתניא בריש פ"ב דקידושין ושלחה ולא כתיב וגרשה מלמד שהוא עושה שליח, ואדרבא, התו"ט עצמו בריש מסכתין כתב דגיטין הוא אחר סוטה, וכן בריש מס' קידושין הביא דברי הרמב"ם דקידושין הוא אחר גיטין, הרי דהתו"ט ס"ל דהסדר הוא גיטין קודם קידושין, וצ"ע.

והחתם סופר הביא בשם ספר עץ חיים דהתנא סמך על המשנה ביבמות בדף קיז ע"א דאיתא מה בין גט למיתה, והוא הוסיף דהוי מצי למימר דסמך על המשנה שם בדף כה ע"א המביא גט ממדינת הים, עיי"ש.

★★

במשנה: צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם.

וברש"י: ושלוח זה - הבעל עשאו שליח להלכה ע"כ. הנה הפני יהושע כאן הקשה, לפי הס"ד בגמ' קודם שבאו לכלל הסברות, דרוב בקיאיין הן ורבנן הוא דאצרוך, ולאחר שלמדו (דף ה' ע"א), א"כ החשש של לשמה הוא חשש גמור לפסול הגט מדאורייתא, והאשה קאי בחזקת אשת איש, א"כ למה חששו חז"ל ועשו תקנה בפני נכתב ובפני